

УДК 615.12/.15.007:614.25:658.115:658.3(031)
Г.В.ЗАГОРІЙ, канд. фармац. наук, доцент

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л.Шупика

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТИПОВИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, ПРОМИСЛОВОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ФАРМАЦІЇ

ПОВІДОМЛЕННЯ І

Ключові слова: ноофармація, кваліфікаційні характеристики, кадри, посада, навчання, удосконалення кадрів

Гармонізуючи нормативно-правові чинники, що регулюють провадження фармацевтичної діяльності до міжнародних вимог GMP, GLP, GDP, GPP, GRP та інших належних практик, слід урахувати незаперечні вимоги 2-го розділу GMP “Персонал”, що стосується стандартних норм валідації чинників щодо обов’язків, вимог, відповідальності, ефективності й оптимізації роботи персоналу від прибиральниці до керівника-менеджера будь-якого рівня [19–21]. Отже, для оптимізації та ефективного розподілу функцій персоналу необхідні чітко сформульовані правила та стандарти поведінки кожного працівника на підприємстві [1–4, 10, 13, 14].

Такі норми, правила і стандартні обов’язкові вимоги зафіксовано у кваліфікаційних характеристиках працівників зведених і відповідно затверджених у Державному (Національному) класифікаторі професій, посад, робіт [5–7, 11–12].

З 1 листопада 2010 року введено в дію Національний класифікатор України (НКУ), ДК 003:2010 (офіційне видання: Держспоживстандарт України. – К, 2010). На превеликий жаль, він майже не містить, як його попередник Державний класифікатор України (ДКУ) – ДК 003-95, розгорнутих коментарів, тобто вступної частини [11–12].

Так склалося, що з 1995 року жодна професія, посада персоналу підприємств з виробництва лікарських засобів не ввійшла до ДК 003-95 [12].

Саме тому основною метою нашого дослідження є проведення порівняльної характеристики, порівняння наявності, змін, тенденцій, які відбулися у зведених кількісних та якісних показниках, що містяться у ДК 003-95 та зіставлені з такими у ДК 003:2010.

Перш за все, Класифікатор професій (Classifier occupations) КП ДК 003-95 і ДК 003:2010 (далі – КП або ДК) є і залишаються складовою частиною державної системи класифікації та кодування техніко-економічної та соціальної інформації. Державний класифікатор України (ДКУ) та НКУ (2010) адаптовано до Міжнародної стандартної класифікації професій 1988 р. (ISCO-88: International Standart Classification of Occupations/ ILO, Geneva), яку Міжнародна конференція статистики праці Міжнародного бюро праці рекомендувала для проведення національних даних у систему, що полегшує міжнародний обмін професійною інформацією. Слід відзначити, що Державний класифікатор України (ДК 003-95), який вперше розроблявся понад три роки, введено в дію (набрав чинності) з 1 січня 1996 р., відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 4 травня 1993 року № 326 «Про концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики». До ДК 003-95 (з доп. 2002 та 2005 рр.) перманентно (щорічно) вносили доповнення замість застарілих (“відмираючі” професії, посади, роботи) – новоутворені професії, що з’явилися на ринку праці або трансформовані відповідно до потреб галузі та соціально-економічних змін [11].

Разом з тим традиційно визначені у ДК 003:2010 професії зберігаються як відправні у формуванні Національного класифікатора професій України та кваліфікаційних характеристик. Так, зокрема у ДК 003-95, що набрав чинності з 01.01.1996 р. (переглянуто та доповнено у 2002; 2005 рр.) й у Національному класифікаторі ДК 003:2010 (чинність набрав з 01.11.2010 р.)

зберігається кодифікація ЗКППТР (Загальносоюзного класифікатора професій, посад та тарифних розрядів. 186016. – М.: Економіка, 1991) та номери випусків ЄТКД (Єдиного тарифікаційно-кваліфікаційного довідника робіт та професій робочих), які є загальними для всіх видів економічної діяльності – ЄТКД [6, 7].

Окрім зазначеного створено окремі по галузях народного господарства “Випуски” Довідників кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП), які передбачають специфіку професій галузі, підгалузі, системи, підсистеми. Такі Довідники створено для кожної галузі за окремими кодами випусків. Так, для професій фармацевтичної галузі, за часів Радянського Союзу і дотепер, використовується ДТКХПП (Довідник тарифікаційно-кваліфікаційних характеристик робіт і професій робітників, зайнятих на підприємствах фармацевтичної та мікробіологічної промисловості) [6, 7].

Авторами у співавторстві останніми роками розроблено і внесено до Довідника (вип. 78 «Охорона здоров'я») 124 кваліфікаційні характеристики та 51 типову посадову інструкцію окремих професійних угруповань персоналу, зайнятого у сфері виробництва і реалізації лікарських засобів. Зокрема кваліфікаційні характеристики персоналу: ампульного, таблеткового виробництва; Уповноваженої особи (підприємства з виробництва ліків та аптеки – окремо); фармацевтичного представника (підприємства з виробництва ліків та аптеки – окремо); медичного представника (підприємства з виробництва ліків); дистриб'ютора, провізора-консультанта з сімейної фармації та ін. [8, 9, 13].

При конструюванні кваліфікаційних характеристик професій посадових інструкцій персоналу промислової фармації враховані сучасні стандартні вимоги GMP (Розділ 2 – Персонал) GLP, GPP, GDP, GRP, інших належних практик та Єдиного тарифікаційно-кваліфікаційного довідника робіт та професій, випуск 24, специфіка вимог якого найбільш прийнятна для хіміко-промислового виробництва [13, 19–21]. Крім цього, розроблені авторами (у співавторстві) кваліфікаційні характеристики та посадові інструкції, які погоджуються з тарифно-кваліфікаційними характеристиками робіт, професій робітників, зайнятих на підприємствах хіміко-фармацевтичної і мікробіологічної промисловості (Москва, 1987). Слід зауважити, що вищенаведені професії, на жаль, не містяться як у ДК 003-95 (з доп. 2002 та 2005 р.), так і ДК 003:2010 [8–9, 13–18].

Національний класифікатор України ДК 003:2010, що набрав чинності з 01.11.2010 року, містить кодифікації з 756 професій і об'єднує 5580 посад. За описом розділів класифікації професій у кількісному значенні показників у системі охорони здоров'я та фармації у виданні «Випуск – 78» 156 та 205 (ДК 003-95 та ДК 003:2010 – відповідно) [12].

В и с н о в к и

На першому етапі дослідження, при створенні концептуальної моделі типових кваліфікаційних характеристик професій, посад працівників проведено поглиблений порівняльний аналіз ДК 003-95 (з доп. 2002 р. та 2005 р.) у порівнянні з ДК 003:2010 р.

1. *Амстронг М.* Практика управління людськими ресурсами. 8-е изд./ М.Амстронг, пер. с англ. под. ред. С.К.Мордовина // СПб.: Питер, 2008. – 832 с.
2. *Бабський А.А.* // Фармац. журн. – 2009. – № 4. – С. 3–9; № 5. – С. 3–11.
3. *Галій Л.В.* // Фармац. журн. – 2009. – № 2. – С. 40–45.
4. *Громовик Б.П.* Організація та економіка фармації / Б.П.Громовик, С.І.Тершук, І.Л.Чухрай // Вісник, вид-во НОВА КНИГА, 2009. – 813 с.
5. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: вип. 78 «Охорона здоров'я» / М-во охорони здоров'я України; М-во праці та соціал. політики України. – К., 2002. – 372 с.
6. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Розділ 1. Професій керівників, професіоналів, спеціалістів та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Уклад. Н.Павленко, Ф.Федорченко, Ю.Рудяк. – 3-е вид., перероб. І доп. – Х.: Фактор, 2004. – 360 с.
7. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Розділ 2. Професій керівників, професіоналів, спеціалістів та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Уклад. Н.Павленко, Ф.Федорченко, Ю.Рудяк. – 3-е вид., перероб. І доп. – Х.: Фактор, 2004. – 370 с.
8. *Загорій В.А., Пономаренко М.С., Краснянська Т.М. та ін.* Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. К.: Прін Квік. – 136 с.
9. *Загорій В.А., Пономаренко М.С., Краснянська Т.М. та ін.* Абетковий довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – К.: Прін Квік. – 137 с.
10. *Гриценко О.М., Пономаренко М.С., Бабський А.А. та ін.* Етична декларація поведінки фахівців у

сфері створення, виробництва, обігу, промоції та реклами лікарських засобів (аптеки, ЛПЗ). – К.: Прінт Квік, 2007. – 12 с.

11. Класифікатор професій ДК 003-95: Держстандарт України. – К.: Соцінформ. – 2001. – 384 с.

12. Класифікатор професій ДК 003:2010: Держ установа наук.-досл. ін.-т соціал.-труд. відносин М-ва праці та соціал. політики України; Ін-т укр. мови НАН України; Держкомстат. України. – К.: Соцінформ. – 2010. – 745 с.

13. *Краснянська Т.М.* Наукове обґрунтування організаційно-методичного забезпечення ефективної діяльності персоналу підприємств фармацевтичної галузі: дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи». – К., 2006. – С. 54–55.

14. *Кузьмін О.С., Громовик Б.П., Гасюк Г.Д. та ін.* Менеджмент у фармації. – Вінниця: «НОВА КНИГА», 2009. – 439 с.

15. *Пономаренко М.С.* Збірник Положень кваліфікаційних характеристик, посадових інструкцій персоналу підприємств фармації (інструктивно-методичні рекомендації) / *М.С.Пономаренко, В.М.Толочко, А.А.Бабський [та ін.]*. – Х.: вид-во НФаУ. – 152 с.

16. *Толочко В.М., Галій Л.В., Зарічкова М.В. та ін.* Посадові інструкції працівників з оптової реалізації лікарських засобів. – Х.: вид-во НФаУ. – 59 с.

17. *Посилкіна О.В., Деренська Я.М., Костюк Г.В.* Управління проектами у фармацевтичному виробництві: монографія. – Х.: НФаУ, 2020. – 544 с.

18. *Посилкіна О.В., Доровський О.В., Братішко Ю.С., Сидоренко М.І.* Управління трудовим потенціалом фармацевтичних підприємств в умовах менеджменту якості: монографія / За ред. проф. О.В.Посилкіної. – Х.: НФаУ, 2010. – 416 с.

19. Good manufacturing practice for medicinal products in the European Community. Annex 11. Computerized Systems / Commission of the European Communities, January, 1992.

20. Good manufacturing practices for pharmaceutical products// WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-second Report. - Geneva: World Health Organization, 1992. – (WHO Technical Report Series, № 823). – P. 14-79.

21. Good manufacturing practices for pharmaceutical products. Draft./WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-second Report. - Geneva: World Health Organization, 1992.– (WHO Technical Report Series, № 823).– P. 90-129.

Надійшла до редакції 14.02.2011.

Г.В.Загорій

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ТИПОВЫХ КВАЛИФИКАЦИОННЫХ ХАРАКТЕРИСТИК В ОБЛАСТИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ, ПРОМЫШЛЕННОЙ И ПРАКТИЧЕСКОЙ ФАРМАЦИИ

С О О Б Щ Е Н И Е I

Ключевые слова: ноофармация, квалификационные характеристики, кадры, должность, обучение, усовершенствование кадров

На первом этапе исследования при создании концептуальной модели типичных квалификационных характеристик профессий, должностей работников проведен углубленный сопоставимый анализ ДК 003-95 (с доп. 2002 г. и 2005 г.) в соответствии с ДК 003:2010 г.

G.V.Zagoriy

GENERAL THESISES OF TYPICAL QUALIFYING CHARACTERISTICS IN HEALTH CARE, INDUSTRIAL AND PRACTICAL PHARMACEUTICS

I n f o r m a t i o n I

Key words: noopharmacy, professional skills. staff, position, training, staff improvement

On the first stage of the research in creation of conceptual model of typical qualifying characteristics of workers' professions and posts a complete comparative analysis of DK 003-95 (from 2002 and 2005) according to DK 003:2010 was conducted.